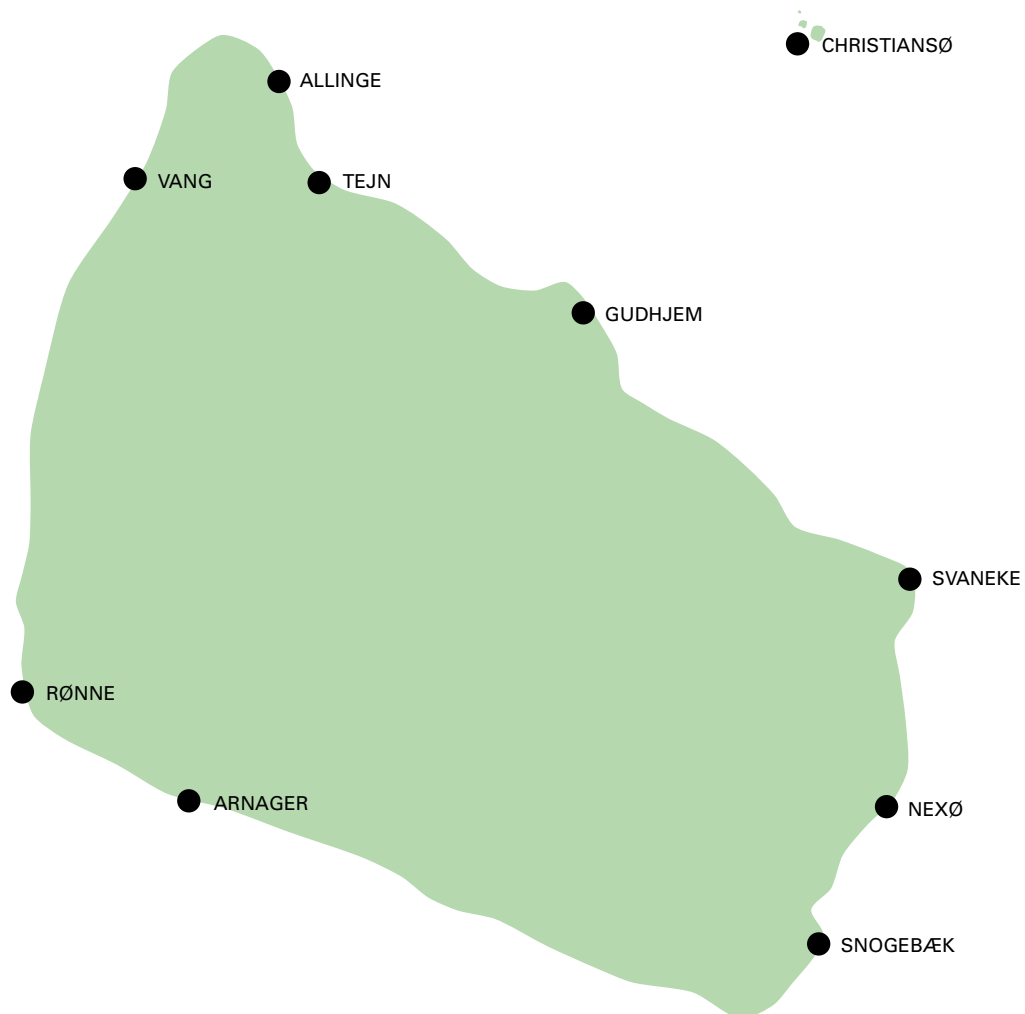

DU DANSKE LAND - OG VAND

sejleroplevelser ved

BORNHOLM

RUNDT OM BORNHOLM: ET OVERBLIK

Ude i den blå Østersø ligger solskinsøen Bornholm. Med en nord- og sydkyst på ca. 40 kms længde og en øst-vestkyst på omkring 30 km har øen form som et fint lille parallelogram. Vil du sejle til Bornholm fra f.eks. Klintholm havn på Møn, så skal båden tilbagelægge 144 km før havnen i Rønne dukker op. Vi er, som det forstås, i den allerøstligste ende af Danmark. Det østligste punkt finder vi på Østerskær, 300 m. øst for Christiansø, der sammen med Frederiksø udgør Ertholmene – blot 20 km. nordøst for Bornholm.

Med en omkreds på kun 140 km er der på en sejlerferie til øen gode muligheder for at nå hele vejen rundt, hvis ambitionerne går i den retning. De større byer ligger ved kysten og har alle en havn. Den største by er Rønne på vestkysten, og sejler vi herfra nordover, så møder vi Hasle, Sandvig, Allinge, Gudhjem, Svaneke og Nexø. Turismen betyder meget for øsamfundet i dag, hvilket er forståeligt, når man tænker på alle de natur- og kulturoplevelser øen byder på. Klippeøen har også en spændende historie, hvor netop dens strategiske beliggenhed midt i Østersøens handelsveje, har spillet en betydende rolle. Hammershusruinen på nordkysten giver et godt pust fra historiens vingesus.

En tur til Bornholm er også et møde med en helt unik natur. Klippeformationer, høj himmel, Paradisbakker med Rokkesten, storskoven Almindingen og de skønne, hvide strande på sydkysten. Også de for Bornholm så

karakteristiske hvide rundkirker gør indtryk, og de kreative kunstneres udtryk kan opleves på kunstmuseerne.

Bornholm er et paradis for udøvende malere og digtere, der altid kan finde inspiration i naturen og i lyset. Andre, uden den samme kunstneriske åre, kan måske finde livsglæde i de gode kulinariske fristelser, som man møder på sin vej.

En sejlerferie på Bornholm er ganske ukompliceret. Her er hyggelige havne sprængt ud i klipperne. Her er topmoderne lystbådehavne med alle faciliteter, der er erhvervshavne og tre helt specielle ø-havne. Der er gode busforbindelser fra havnene, så øens mange seværdigheder og udflugtsmål kan nås fra snart sagt alle havne.

Tag med på vores tur Bornholm rundt. Eller find lidt inspiration til din egen tur. Lad vinden, vejret og temperaturet råde.

PÅ TUR PÅ BORNHOLM

RØNNE-HALSE-TEGLKÅS-VANG

Efter godt 80 sømils sejlads fra vores udgangspunkt på Møn er vi nået til Rønne. Forude ligger nogle ugers sejlerferie rundt om Bornholm, så vi har ikke travlt. Planen er at proviantere og restituere en stund i Rønne for derefter at gå nord på – med uret rundt om Solskinsøen. For som altid, når vi er rundt i Det danske land og vand, så står solen højt på himlen. Vi vender tilbage til Rønne senere, lige inden turen går tilbage til Sjælland.

Med den bornholmske kyst om styrbord og den blå Østersø om bagbord er navigationen let. Uden for Rønne observerer vi en skovstrækning, som gemmer på de fine små søer: Rubinsøen og Smaragdsøen og et spændende fugleliv.

Kort før vi når Hasle havn dukker de karakteristiske hvidkalkede skorstene op. De viser med al tydelighed, at her ligger der et røgeri. Synet af disse røgerier skal følge os på turen og vil automatisk kalde den gode sult og tørst frem.

Haslev havn er stor, og der er god plads. Havnebadet er populært blandt de unge, som modigt springer i vandet fra udspringstårnet. Det mere modne publikum foretrækker sandstrandene mod syd eller indtager en cafe latte på havnen. Selv vil vi ikke gå glip af den røgede fisk, som røgerierne lokker med. Museumsrøgerierne er fra 1807 og kan besøges gratis.

Nord for Hasle begynder klippekysten, hvilket er med til at understrege den særlige atmosfære, øen er gennemsyret af. Hvis I er til en unik oplevelse så prøv et

ophold i Helligpeder havn, hvor roen og freden sammen med den fantastiske natur giver stor lykkefølelse.

Det samme gør sig gældende i den nordligere beliggende Teglkås havn, hvor solnedgangen også er en attraktion. Fra Teglkås er der en rask gåtur til Jons Kapel. Inde i den 22 m høje klippe, kaldet Jons Kirke, ligger Jons Kapel som en hule. En stejl trappe er indhugget i klippen og letter adgangen til Jons Kapel. 400 m fra den berømte klippehule ligger Blåskinsdalen, som byder på enestående natur med vandfald og tæt skov.

Vi passer Vang havn og betragter hvor smukt, byen smyger sig op ad den stejle kystskråning. Her var der udskibningshavn for den granit, der blev brudt i Ringebakkerne, som i dag er et naturreservat med imponerende klipper og kløfter, små søer og store skove.

SANDVIG-ALLINGE-TEJN-GUDHJEM-CHRISTIANSØ-SVANEKE

Vi er nu så småt på vej mod Bornholms nordligste punkt, Hammer Odde. Vi er meget spændte, for på vejen vil vi få et nærbillede af Bornholm måske mest berømte bygningsværk, Hammershus. Slotsruinen ligger på en klippe, der rejser sig 74 m over havet og selv med tårnhøje forventninger til oplevelsen, skuffes vi ikke. Vores plan er at tage ruinen nærmere i øjesyn, når vi lægger os et par dage i Sandvig Havn.

Gode indkøbsmuligheder, én af øens bedste badestrande, spændende by og gode restauranter. Hvordan lyder det? Det lyder som Sandvig. Idyllen er slående, og man får virkelig lyst til at kaste sig ud i den. Så på med tra-

veskoene for en vandretur rundt om Hammerknuden er stillet i udsigt.

Første mål er Bornholms nordligste punkt Hammerodde og Hammer Odde Fyr, som er fra 1895, da man nedlagde det oprindelige Hammerfyret, der var bygget på toppen af Hammeren. Det var imidlertid opført så højt, at det ikke fungerede hensigtsmæssigt i tåget og usigtbart vejr. Derfor opførtes Hammer Odde Fyr således, at lyskeglen kun var 20 m over havets overflade. Vi er ikke alene på Hammeren, som altid er velbesøgt. Særlig mange er her om foråret, når øens fugleinteresserede samles for at følge store flokke af finker, duer og andefugle på deres videre færd mod ynglepladserne i det nordlige Europa og Sibirien.

Hammershus tårner sig op foran os. 74 m over Østersøen ligger slotsruinen omgivet af en 750 m lang ringmur. Et vartegn og et magtsymbol og – tyder forskningen på – brugt som samlingssted for korstogshærene, der drog mod øst for at kristne hedningene. Borgens funktion har ændret sig gennem de næsten 500 år, den var i brug, og derfor også ombygget mange gange. I 1822 blev ruinen fredet, men først i 1885 startede en storstilet restaurering.

Aftenen tilbringer vi i tvillingbyen Allinge, hvor by- og havnemiljøet smelter smukt sammen, og spisestederne på kajen lokker med fine tilbud. Når der er sommerjazz i Allinge, så swinger havnen. Saxofonens toner summer stadig i vores ører, da vi forlægger residensen til Tejn blot nogle få sømil mod øst af den klippefyldte kystlinje. Trollingskøbere fra hele landet kender havnen, som er

centrum for det årlige Trollingsmaster Bornholm. Havnen er stor, og har du behov for reservedele eller for at få foretaget en lille reparation, så er det her ekspertisen findes. Har du golfkøller ombrod, så ligger den spændende Rø Golfbane ikke mere end et godt udslag fra havnen.

Vi hopper imidlertid på vores minicykler og cykler de 5 km til Bornholms Kunstmuseum, som har en af de smukkeste beliggenheder, noget museum har i hele Kongeriget. Her er moderne bornholmsk kunst og kunsthåndværk samlet i 400 m² prisbelønnet arkitektur. Fra museet går vi de par hundrede meter til Helligdomsklipperne, som er en samling spektakulære klipper, som vind og vejr har formet til dramatiske formationer. Helligdomsklipperne er 22 m høje og tager sig bedst ud fra søsiden. Men her hvor vi står på landjorden, er oplevelsen storslået.

Fra kultur til natur. På vejen hjem til Tejn runder vi Døndalen, som har Danmarks højeste vandfald, der sender sine "kaskader" 20 m ned. Skoven, hvor vandfaldet stråler, er smuk. Særligt om foråret er naturen her betagende.

Gudhjem om morgenen stående på bakketoppen med byen for sine fødder. Østersøen blå med små hvide toppe på bølgerne. Solskin men dog let blæsende. Dannebrog på flagstængerne tager godt imod den friske vind. Den planlagte tur til Christiansø er skubbet til i morgen, hvor vinden har lagt sig. Det afholder selvfølgelig ikke mange andre turister – søulke som ubefarne – at påmønstre turbåden til Ertholmene. En lille times sejlads og et lidt længere ophold er fin tid til at

se den fredede søfæstning, Christiansø, med fæstningsmure, bastioner, tårne og bindingsværkshuse. På havnen i Gudhjem står en del folk parate til at observere udflytsgæsterne, når de går fra borde. Turen kan være drøj, men er som regel mere human end sit rygte.

Men, altså, på denne blæsende dag er vi blevet anbefalet et besøg på Oluf Høstmuseet, hvor malerens værker er udstillet i det hus, han beboede til sin død i 1966. Høsts landskabsmalerier og billeder er kaldt lyrisk realisme, og selv var han meget inspireret af franske Paul Cézanne. Et besøg på byens gallerier, glaspusteri og øvrige kunsthåndværkere er også på programmet.

Skoven kalder. Danmarks 5. største skov, Almindingen, ligger små 13 km eller en busturs tid fra Gudhjem. Almindingen er spækket med unikke seværdigheder, og en rask vandre- eller cykeltur kan bringe dig rundt til mange af dem. Besøg f.eks. de to gamle borge Lilleborg og Gamleborg, den store vandreblok Rokkestenen, som vejer ca. 7 tons. Eller Bornholms største og længste sprækkedal, Ekkodalen. Du er ikke i tvivl, når du nærmer dig Ekkodalen, for højst sandsynligt hører du nogen råbe: "Hvad drikker Møller?". Ekkodalen har en gennemsnitsbredde på ca. 60 m og en samlet længde på ca. 12 km.

Det er også i Almindingen, du finder Bornholms højeste punkt, Rytterknægten, som rager 162 m op over havet. Det 13 m høje granittårn blev bygget i 1856 til minde om Frederik VII og grevinde Danner, som besøgte Bornholm i år 1851. Da den omkringliggende skov efterhånden skød i vejret og tog udsigten, blev tårnet i

1899 forhøjet med en 9 m høj jernkonstruktion. Udsigten er i orden. Al den natur gør os sultne, og vi forlader da ikke Gudhjem uden en røget sild med rå æggeblomme, radiser og purløg. Velbekomme.

Faktisk blev de kulinariske instinkter vækket af denne sildemad. Så adjø Gudhjem og goddag til Svaneke – Bornholms gourmetby nr. 1. Her er hjemmelavet is, bolcher, karameller, lakrids, is, cider, sodavand, pasta, og ikke mindst det verdensberømte "Svaneke Øl". Og selvfølgelig et utal af fisk fra bl.a. et af øens største røgerier, der dagen igennem har varme, røgede sild. Fra den hyggelige havn er der nem adgang til alle herlighederne. Faktisk er der fine spisesteder lige ved havnen. De store Købmandsgårde og Pakhuse er karakteristiske for byen, der har gode attraktioner som f.eks. det kombinerede sømærke og vandtårn, der er tegnet af den verdensberømte danske arkitekt Jørgen Utzon. Et ophold i Svaneke er en smagfuld oplevelse, der ved gunstig vind kan suppleres med et ophold i den lokale skærgård, hvor der fortøjes til klippen.

Hvis børnene eller børnebørnene ikke er blevet forkælet nok med de mange gode sager, så inviter dem en tur i Brændegårdshaven eller Joboland, som den også hedder. Brændegårdshaven er Bornholms store natur- og forlystelsespark med masser af aktiviteter lige fra klatreland, vandland, minigolfbane, stort haveanlæg med masser af blomster, svævebane, trylleshov og zoologisk have. Mon ikke det er sagen?

NEXØ-SNOGEBÆK

Nu går det sydover mod Nexø, hvor de 5 nordligste

havnebassiner byder velkommen til gæstesejlerne. Der er liv i havnen, som også rummer øens største fiskerihavn, og en lokal pirkebåd, der tager gæster med ud på Østersøen. En byvandring fører forbi en af øens verdensberømte forfatters barndomshjem, som nu er museum. Martin Andersen Nexø er i Danmark kendt for at have formuleret Janteloven. I udlandet er han anerkendt for sit værk Pelle Erobreren, der indbragte Bille August en Oscar for filmatiseringen.

Vi har atter fundet vandrestøvlerne frem og er taget til Paradisbakkerne nord for byen. Her kan vi via 3 vandre-ruter opleve urørt skov, højlyngsområder, damme, moser, dybe klippespalter og sprækkedale. Bornholmsk når det er bedst.

Badelivet fører os til Snogebæk ø-havn, der ligger strategisk godt for vores udflugt til Balka- og Dueodde strande. Dueodde er Bornholms sydligste punkt, og er et stort område med sand og klitter. Stranden er 300 m bred og 10 km lang. Klitterne er op til 15 m høje og strækker sig flere hundrede m ind i landet.

ARNAGER-RØNNE

Vi skal besøge endnu en ø-havn på turen, nemlig Arnager havn, der er forbundet med "fastlandet" af Nord-europas længste træbro. Arnager er den eneste havn på sydkysten, der kan besejles af kølbåde. Havnen har stadig aktive erhvervsfiskere og et silderøgeri med restaurant. I det gode vejr tager vi cyklerne og kører til Nylars Kirke tæt ved. Rundkirken, der er fra det 12. århundrede, er usædvanlig al den stund, at det runde kir-

keskib har 3 stokværk og en diameter på 11 m. Smukke kalkmalerier pryder Nylars Kirke.

Vi nærmer os udgangspunktet og således også endepunktet for vores sejltur rundt om Bornholm. De sidste dage skal bruges i Rønne, hvor vi lægger til i Nørrekås Marina lidt nord for handelshavnen.

Marinaen er veludstyret med alle faciliteter. Perfekt for os inden turen til Sjælland. Når man kommer sejlen- de til Rønne bemærker man som det første Sct. Nikolai kir- ke, der ligger højt oppe på toppen af havnebakken. Men man lægger også mærke til alle de smukke huse. Rønne centrum ligger blot 400 m fra havnen, og da vi trænger til lidt byliv, er vi snart ved at gøre indkøb og vindues- shoppe i kvarteret omkring Store og Lille Torv. Rønne fremstår som en af Danmarks bedst bevarede købstæ- der, da den er meget flot genopbygget efter at russerne bombede byen under – ja faktisk efter – 2. verdenskrig.

Vores sidste eftermiddag på den smukke, venlige ø vil vi bruge på et besøg på det spændende kulturhistoriske Bornholms Museum i Rønne. Museet viser øens 10.000 års historie – fra istiden til den kolde krig. Her er der guldgubber, de kendte bornholmerure, minder fra kri- gens tid, søfartshistorie og meget mere. På museet læg- ges brikkerne, så man får et overblik over Bornholms udvikling og vilkår gennem historien. Desværre kan man ikke nå at se det alt sammen, men fantasien arbej- der videre. Sådan er det også med vores tur rundt om Bornholm. Fik vi set det hele? Fik vi set det meste. Fik vi set det væsentligste? Hvis ikke så må vi tilbage.